

List Pasterski Konferencji Episkopatu Krajów Nordyckich

Od konfliktu do komunii

W 2017 roku obchodzimy rocznicę wydarzenia, które miało duże konsekwencje dla wiary chrześcijańskiej w Europie. W 1517 roku Marcin Luter rozpoczął proces, który w historiografii nazywany jest reformacją. Szczególnie dla naszych współbraci ewangelików stał się on ważnym punktem odniesienia w kształtowaniu ich kościelnej tradycji i tożsamości. Jednakże reformacji nie można zrozumieć poza jej katolickim tłem, dlatego też jest stosowne, abyśmy także i my, katolicy, dokonali nad nią refleksji, co zresztą już uczyniono poprzez publikację dokumentu *Od konfliktu do komunii*. Jest on wynikiem rozmów przeprowadzonych w Komisji luterańsko-katolickiej ds. jedności. Dokument ten zwraca uwagę na wspólne wspomnienie i charakteryzuje się raczej głębokim przemyśleniem niż tryumfalizmem.

Reformacja dokonała niewątpliwie – mimo że jej przyczyny można zrozumieć – rozłamu chrześcijaństwa, które do dziś cierpi z tego powodu. W krajach nordyckich rozłam ten doprowadził do tego, iż Kościół Katolicki dopiero wieki później mógł się odrodzić. Z tego też powodu obchody pięćsetlecia reformacji nie mogą być okazją do świętowania – w dosłownym tego słowa znaczeniu – ale raczej do pełnego skruchy wspomnienia.

Proces pojednania między Kościołem Katolickim a kościołami reformacji rozpoczął się już wiele lat temu. Nie możemy jednak pozwolić sobie na zmęczenie, lecz wciąż musimy dążyć do pełnej jedności w Chrystusie.

Kościół Katolicki na początku XVI wieku naprawdę potrzebował reformy i nie tylko Marcin Luter, lecz także inni jemu współcześni zdawali sobie z tego sprawę i dali temu wyraz. Lecz zamiast zająć się wyjaśnieniem niezbędnych kwestii doktrynalnych, chrześcijanie różnych wyznań wyrządzili sobie nawzajem wiele krzywd. Na zakończenie tegorocznego tygodnia modlitw o jedność chrześcijan papież Franciszek prosił o „miłosierdzie i przebaczenie za

postępowanie katolików wobec innych chrześcijan, które nie było zgodne z Ewangelią". Niektórzy ewangeliccy księża w Szwecji zareagowali na to, prosząc także nas katolików o przebaczenie.

Ważnym pytaniem jest teraz, jak możemy dalej razem wzrastać w wierze, nadziei i miłości. My, katoliccy biskupi północnej Europy, chcemy iść tą drogą pojednania razem z naszymi luterańskimi braćmi i siostrami i zrobić wszystko, aby promować jedność.

Ecclesia semper reformanda

Kościół musi zawsze pozwalać, aby Chrystus go nawracał i odnawiał. Jesteśmy, oczywiście, świętym ludem, lecz także ludem grzesznym na pielgrzymiej drodze ku wieczności. Nawrócenie, skrucha i dojrzewanie w wierze są ważnymi etapami na tej drodze. Kościół Katolicki poprzez Sobór Watykański II otworzył się na wiele elementów ważnych także dla chrześcijan wyznań ewangelicko-luterańskich, np. na rolę Biblii oraz znaczenie powszechnego kapłaństwa wszystkich ochrzczonych. W ten sposób wiele różnic zostało już przewyżczonych.

To, co wciąż nas dzieli, to między innymi sakramentalny charakter Kościoła oraz sposób rozumienia sakramentów i posługi szafarzy. Jako katolicy wierzymy, że Kościół jest sakramentem podstawowym w tym znaczeniu, iż Słowo Wcielone staje się obecne poprzez sakramenty, aby zjednoczyć się z nami w miłości i przemieniać nas w siebie.

Jednocześnie widzimy, że wielu wierzących ewangelików coraz bardziej otwiera się na te aspekty. Pytanie, które pozostaje bez odpowiedzi, a dla obu stron jest bolesne, dotyczy wspólnej Eucharystii. Chociaż tęsknota ta jest uzasadniona, to jedność wokół Pańskiego stołu musi odzwierciedlać pełną jedność w wierze.

Również zrozumienie prymatu Piotrowego stanowi dla wielu ewangelików trudność, choć stał się on nieco bardziej zrozumiały dzięki osobowości

papieża Franciszka. Już św. Jan Paweł II zachęcał wszystkich niekatolickich chrześcijan do refleksji nad innymi możliwymi formami sprawowania Piotrowego urzędu (*Ut unum sint*, 95).

Ponadto rola Maryi i świętych była tradycyjnie kwestią sporną. Niemniej wielu niekatolickich chrześcijan uznaje na nowo znaczenie Maryi jako Matki Boga i wzoru wiary.

Mimo pewnych zbieżności w sprawach dotyczących wiary, zdaje się, iż w ostatnich czasach powstały głębsze podziały w kwestiach etycznych i moralnych. Chociaż w pewnym sensie utrudnia to dialog, to jednak nie wolno go zaniechać.

Definicja wiary chrześcijańskiej

Chrześcijanie zawsze formułowali wypowiedzi doktrynalne, czy to aby wyjaśnić doktrynę, czy też aby odgraniczyć ją od fałszywych wyobrażeń lub też aby przekazywać ją w sposób bardziej zrozumiały. Takie sformułowania często stawały się kwestiami spornymi, które przez długi czas doprowadziły do ostrych sporów między chrześcijanami. Podobnie zasady reformacji powodowały podziały przez kilka stuleci. Jednak także dla nas katolików stało się owocne zajmowanie się tymi zasadami w sposób konstruktywny.

Sola fide

Wiara jest bezwarunkowo konieczna dla usprawiedliwienia. Centralne prawdy wiary – np. o Trójcy Świętej, o Jezusie Chrystusie, o zbawieniu i usprawiedliwieniu – dzielimy z naszymi braćmi i siostrami ewangelikami. Cieszymy się z tej jedności w wierze, która opiera się na jednym chrzcie, a znalazła wyraz we *Wspólnej deklaracji w sprawie nauki o usprawiedliwieniu*. Dlatego też naszym zadaniem jest dawanie wspólnego świadectwa o tych prawdach wiary w naszym zsekularyzowanym społeczeństwie. W naszych krajach nordyckich – gdzie znacząca większość jest ochrzczona, lecz tylko nieliczni praktykują swoją wiarę – jest rzeczą ważną, aby głosić Dobrą Nowinę we wspólnocie i jednym głosem.

Sola Scriptura

Tylko przez Pismo Święte możemy otrzymać pełnię objawienia o zbawieniu, które poprzez Chrystusa jest nam ofiarowane. To objawienie otrzymuje się w Kościele i tamże jest ono przekazywane dalej. Poprzez Urząd Nauczycielski Kościoła żywa Tradycja została spisana w Piśmie Świętym. Dla nas katolików Kościół, Urząd Nauczycielski, Tradycja i Pismo Święte stanowią całość. W Kościele i razem z Kościołem Pismo Święte jest dla nas otwierane. W ten sposób wiara staje się dla nas coraz bardziej żywa. W ostatnim czasie coraz więcej ewangelików zgadza się z nami i stwierdza, że Pismo oraz Tradycja Kościoła są ściśle ze sobą powiązane.

Sola gratia

„Wszystko jest łaską”, powiedziała św. Teresa z Lisieux, doktor Kościoła. Można uznać to zdanie za katolicką odpowiedź Marcinowi Lutrowi. Bez łaski Bożej nic dobrego nie możemy uczynić. Bez Bożej łaski nie możemy nigdy osiągnąć życia wiecznego. Tylko dzięki łasce Boga możemy stać się sprawiedliwymi i świętymi. Łaska może nas naprawdę przemienić, ale i my musimy odpowiedzieć na nią i z nią współpracować. W Bożej Rodzicielce Maryi, pełnej łaski i niepokalanej, widzimy, jak wiele Bóg może zdziałać w człowieku.

Dla wielu ewangelików nadal trudno jest potwierdzić tę prawdę. Ale widzimy także, że wielu z nich otwiera się na podobne pytania dotyczące wzrastania w modlitwie i świętości.

Simul iustus et peccator

Wszyscy jesteśmy jednocześnie sprawiedliwymi i grzesznikami. Jako katolicy wierzymy, że jesteśmy naprawdę grzesznikami, ale dzięki łasce Bożej w sakramencie pojednania możemy otrzymać przebaczenie wszelkiej winy. Jako ochrzczeni jesteśmy powołani do świętości. Kościół jest szkołą świętości. Święci, których możemy prosić o wstawiennictwo, są jasnymi przykładami i wzorami tej świętości. Jeden z takich przykładów stanowi kobieta pochodząca z naszych ziem, św. Maria Elżbieta Hesselblad, kanonizowana niedawno. Jest

ona dla nas wszystkich zachętą, aby kroczyć drogą świętości w sposób bardziej świadomy.

Widzimy, iż wielu ewangelików otwiera się wobec świętych takich, jak np. św. Franciszek z Asyżu czy św. Matka Teresa z Kalkuty. W naszym zsekularyzowanym świecie potrzebujemy takich świadków wiary: są oni żywymi i wiarygodnymi świadkami naszej wiary.

Martyrium

Wiemy, że wielu chrześcijan także dzisiaj jest prześladowanych z powodu swojej wiary i że wielu zaświadcza o niej krwią. Męczeństwo gromadzi chrześcijan różnych wyznań. Mamy na myśli wszystkich chrześcijan, którzy – między innymi na Bliskim Wschodzie – są prześladowani, a mimo to pozostają wierni Chrystusowi i Jego Kościołowi. Ich wzór umacnia w wierze także nas. Wielu chrześcijan z tych krajów przybywa do nas, do krajów nordyckich. Dlatego ważne jest, abyśmy my, wszyscy chrześcijanie w naszych krajach, wspólnie zachowywali wiarę, bronili jej i ją pogłębiali. W ten sposób możemy w coraz doskonalszej jedności dawać świadectwo o Zmartwychwstałym Panu.

Perspektywy na przyszłość

Wspólna deklaracja *Od konfliktu do komunii* kończy się pięcioma ekumenicznymi imperatywami, które są - tak dla nas katolików, jak i dla luteran - zachętą do kolejnych kroków na wspólnej drodze ku jedności.

Należy więc:

- 1) obierać jako punkt wyjścia perspektywę jedności a nie rozłamu i wzmacniać to, co wspólne,
- 2) dać się wzajemnie zmieniać poprzez świadectwo wiary innych,
- 3) zobowiązać się do poszukiwania widzialnej jedności,
- 4) wspólnie odkrywać na nowo siłę Ewangelii Jezusa Chrystusa dla naszych czasów,
- 5) w zwiastowaniu oraz służbie światu wspólnie składać świadectwo o łasce Bożej.

Mimo że nakazy te mówią o wielkich i nie zawsze łatwych sprawach, ich przesłanie jest jednak klarowne, ale tylko wówczas, gdy oddajemy się całkowicie Chrystusowi i w jedności odkrywamy na nowo moc Ewangelii (por. 4. imperatyw).

Radujemy się i dziękujemy Bogu, iż Ojciec Święty Franciszek przybędzie do Lund w związku z obchodami rocznicy reformacji, aby umocnić nas w wierze.

Dlatego zapraszamy wszystkich katolików, aby towarzyszyli w swoich modlitwach przygotowaniom do papieskiej wizyty oraz aby tak licznie, jak to tylko możliwe, wzięli udział w ekumenicznym spotkaniu w Malmö Arena i we Mszy św. na Swedbank Stadion. W ten sposób możemy okazać naszą radość z bycia razem z papieżem Franciszkiem jako katolicy, a także szacunek dla naszych braci i sióstr ewangelików, których tożsamość wyrosła z reformacji. Pomimo różnic, które wciąż istnieją, jesteśmy z ufnością w Bożą łaskę przekonani, iż możliwe jest znalezienie dróg do wzajemnej jedności.

W święto św. Teresy z Ávili, 15 października 2016 roku

Konferencja Episkopatu Krajów Nordyckich

- + Czesław Kozon, biskup kopenhaski
- + Anders Arborelius OCD, biskup sztokholmski
- + Bernt Eidsvig Can.Reg., biskup Oslo i administrator apostolski Trondheim
- + David Tencer OFMCap, biskup rejkiawicki
- + Teemu Sippo SCJ, biskup helsiński
- + Berislav Grgić, biskup-prałat Tromsø
- + Gerhard Schwenzer SS.SS., biskup senior Oslo